

КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЕКТІВ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

1. Відомості про напрям підготовки студентів:

Галузь знань – 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність – 034 «Культурологія»

Освітній ступінь – «Бакалавр»

Освітня програма – «Культурологія. Організація культурно-мистецьких проектів»

Кваліфікація – «Культурологія. Куратор культурно-мистецьких проектів з фаховим знанням двох іноземних мов»

Освітня програма підготовки за першим (бакалаврським) рівнем розрахована на *4 роки денної та заочної форми навчання* і передбачає опанування нормативними і вибірковими навчальними дисциплінами. *Ліцензійний обсяг* освітньої послуги за спеціальністю — 50 осіб (25 осіб – за денною формою навчання та 25 осіб – за заочною формою навчання).

Академічні права випускників: продовження навчання за спеціальністю 034 – «Культурологія» для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти.

2. Професорсько-викладацький склад, що забезпечує навчальний процес:

Навчальний, науковий та виховний процес на кафедрі забезпечується штатним професорсько-викладацьким складом з досвідчених вчених докторів та кандидатів наук, професорів та доцентів. Крім того, до викладацької роботи залучаються на умовах штатного сумісництва провідні фахівці в галузі культури та мистецтва, які працюють в інших культурних та наукових закладах та організаціях.

Герчанівська Поліна Евальдівна – зав. кафедри, професор, доктор культурології;

Єсипенко Роман Миколайович – професор, доктор історичних наук;

Сіверс Валерій Анатолійович – професор, доктор філософських наук;

Побережна Галина Іонівна – професор, доктор мистецтвознавства;

Гоц Людмила Сергіївна – доцент, кандидат культурології;

Редя Валентина Яківна – професор, доктор мистецтвознавства;

Більченко Євгенія Віталіївна – професор, доктор мистецтвознавства;

Овчарук Ольга Володимирівна – професор, кандидат педагогічних наук.

3. Перелік фахівців за класифікатором професій:

3476 - Керівник аматорського дитячого колективу (гуртка, студії та ін.);

- Керівник аматорського колективу (за видами мистецтва);

- Організатор театралізованих народних свят та обрядів;

24905 - Фахівець з інтерв'ювання (засоби масової інформації);

23146 - Культурний організатор дитячих позашкільних закладів;

22750 - Інструктор культурно-просвітнього закладу;

25065 - Фахівець з фольклористики;

20077 - Адміністратор телевізійних передач;

20074 - Адміністратор знімальної групи;

20239 - Аташе;

24664 - Секретар дипломатичного агентства;

24694 - Секретар ради (науково-технічної, наукової, художньо-технічної);

24706 - Секретар творчої спілки;

2451.2 - Ведучий програми;

3340 - Викладач початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів;

- Викладач-стажист;

- Асистент вчителя;

3431 - Відповідальний секретар редакції;

24290 - Оргсекретар (асоціації, союзу, федерації);

3439 - Фахівець з інтерв'ювання.

4. Анотації навчальних дисциплін, що забезпечує кафедра

Дисципліни, що викладаються на I курсі, освітнього ступеня «Бакалавр»:

Історія культурологічних вчень

Лектор: Більченко Євгенія Віталіївна – професор, доктор культурології;

Гоц Людмила Сергіївна – доцент, кандидат культурології.

Кількість годин: загальна – 240 (кредитів ЄКТС – 8), аудиторні – 108.

Мета: розкрити зміст та значення історії культурологічних вчень як наукової та учбової дисципліни, дослідити місце історії культурології серед інших суспільних та гуманітарних дисциплін, серед наук культурологічного спрямування; ознайомити студентів із історичними формами рефлексії культури; дослідити історію виникнення теоретичних та історико-культурологічних підходів вивчення культури, історико-теоретичну еволюцію основних культурологічних концепцій та ідей; запропонувати студентам здійснити аналіз методів дослідження культури в межах сучасної теоретичної культурології.

Розглядаються: Етапи розвитку культурологічної думки. «Філософія життя» та розвиток культурологічної теорії. Вплив психоаналітичної традиції на розвиток культурологічної теорії. Екзистенціальна філософія в розробці культурологічної проблематики. Соціологічна школа культурології. Культурологічна концепція Й. Гейзінгі. Російська традиція в культурології. Культурна і соціальна антропологія. Структуралістські теорії культури. Основні ідеї постмодерністського дискурсу в культурології. формування теорії культури в руслі філософії та культурології, основні дисциплінарні

проблеми. Структура, властивості та функції культури в сучасному розумінні. Базові поняття сучасної культурології, які складають основу гуманітарного дискурсу сьогодні. Ретроспективний аналіз формування знання про культуру у досвіді людства.

Історія світового театру

Лектор: Єсипенко Роман Миколайович – професор, доктор історичних наук.

Кількість годин: загальна – 240 (кредитів ЄКТС – 8), аудиторні – 96.

Мета: в історичній ретроспективі зародження та розвиток театрального мистецтва у світовій (європейській) та вітчизняній культурі; сформувати у студентів інтерес до майбутньої професійної діяльності; сприяти майбутнім митцям у створенні історико-теоретичної бази своєї професійної діяльності та розширення її за рахунок використання досягнень світового театру, як одного з найбільш потужних дослідників суспільного життя.

Розглядаються: генеза театрально-видовищного процесу: античний театр, театр епохи середньовіччя, відродження та просвітництва першої половини XIX ст., західноєвропейський театр кінця XIX-XX ст., український театр від зародження до теперішнього часу; творчість ключових драматургів та майстрів сцени в різних країнах світу; сучасні тенденції глобалізації театрально-видовищної діяльності.

Історія первісної і Античної культури

Лектор: Сіверс Валерій Анатолійович – професор, доктор філософських наук.

Кількість годин: загальна - 330 (кредитів ЄКТС – 11), аудиторні – 160.

Мета: Ознайомити студентів з особливостями, закономірностями та основними тенденціями розвитку світової культури, дослідити і реконструювати культурно-історичний процес з висвітленням елементів теорії культури – проблем етносу, мови, інтерпретації понять і термінів

процесу наукової і художньої культури; залучити студентів до складних науково-теоретичних дискусій, які надають лекціям з історії світової культури творчо-наукового характеру, для розуміння логіки розвитку світової культури, її ролі у прогресі людства; прищепити студентам уміння орієнтуватися в складних проблемах загальної теорії культури.

Розглядаються: загальна характеристика культури первісного суспільства та її періодизація. Первісна епоха та її місце в історії людства. Розвиток матеріальної культури та еволюція мистецтва в кам'яному віці: палеоліт, виникнення мистецтва, первісні «Венери», мезоліт, неоліт, абстрактне мистецтво, енеоліт, мегаліти, культура епохи бронзи і заліза, залізний вік, скіфська культура, найдавніші релігійні уявлення, тотемізм, магія, анімістичні уявлення, есхатологія.

Антична культура. Егейська або крито-мікенська культура: писемність, література, скульптура, архітектура, мистецтво. Культура Стародавньої Греції. Ранньоархаїчний, архаїчний, класичний та елліністичний періоди розвитку культури Стародавньої Греції. Культура Стародавнього Риму. Періоди розвитку культури. Доба правління Августа Октавіана. Розвиток науки. Мистецтво. Християнські общини в Римі. Роль античної культури в розвитку європейської та світової культури.

Антична традиція у візантійській культурі. Специфічні особливості східного християнства й візантійської церкви. Рух іконоборства. Освіта, література, мистецтво Візантії. Візантія в історії.

Історія світової музичної культури

Лектор: Овчарук Ольга Володимирівна – професор, кандидат педагогічних наук.

Кількість годин: загальна – 240 (кількість кредитів ЄКТС – 8), аудиторні – 108.

Мета: оволодіння знаннями про специфіку функціонування та етапи еволюції музичної культури, її провідними напрямками, стилями, жанрами,

починаючи з архаїчних форм до специфічних музичних явищ нового і новітнього часів; формування вмінь і навичок аналізу основних музично-історичних явищ та стилів; культурно-типологічних характеристик окремих музичних творів; розуміння художньої специфіки музичного мистецтва, його місця в загальному суспільному процесі.

Розглядаються: музична творчість у первісну епоху, музичне мистецтво країн стародавнього сходу, вокальна і інструментальна музика, музичне мистецтво в давньогрецькій міфології, музичне мистецтво давнього риму, музичне мистецтво середньовіччя: богослужбова і світська музика. Музичне мистецтво Відродження, теорія музики. Музичні жанри епохи бароко. Історичне місце музичного класицизму. Основні ознаки музичного романтизму. Стильова палітра музики ХХ ст. Нові композиторські техніки ХХІ ст.

Історія релігійної культури

Лектор: Герчанівська Поліна Евальдівна – професор, доктор культурології

Кількість годин: загальні - 180 (кредитів ЄКТС – 6), аудиторні – 70.

Мета: дати необхідні відомості студентам про основні світові релігії і сучасну релігійну ситуацію у світі; знайомство з найважливішими світовими релігіями сьогодні є необхідною умовою толерантного ставлення і взаєморозуміння між людьми різних культур і конфесійної приналежності.

Розглядається: Міфологія і релігія. Закономірності освоєння світу людиною. «Свій» і «чужий» світи. Виникнення релігії з міфології після кризи і сумніву. Основні відмінності між міфологією і релігією. Політеїзм і монотеїзм. Релігії Сходу. Веди і ведична міфологія. Ортодоксальні та неортодоксальні ведичні школи. Аскетизм джайнів. Сіддхарта Сакьямуні Гаутама Будда як засновник буддизму. Релігії Сходу (Даосизм. Конфуціанство). Лао-цзи (VI ст. до н. е.) і даосизм. Шлях («дао»), життєва сила («де») і енергія («ци»). Порожнеча і «діяння-через-недіяння» як прояв

«самості», природності («цзижань»). Ієрархічність суспільства і «п'ять відносин». Раціоналізм і утопізм соціального ідеалу. Релігія ритуалів. Дзен-буддизм в Японії, основні школи і традиції. Чайні церемонії. Дзенські мотиви в поезії хокку і живопису Японії.

Іслам. Пророк Мухаммед з роду Хашим племені курейшитов-купець і «Ханіф». Основи ісламської віри. П'ять вимог до мусульманина. Дві основні течії - суннізм і шиїзм. Ісмаїліти. Суфізм як ісламський містицизм, філософія та поезія. Міфологія ісламу. Проблема переходу від матриархату до патріархату, від політеїзму до монотеїзму, вплив єгипетської міфології на юдейську. Міфологія в Старому завіті (Д. Фрезер). Біблія, її склад і виникнення. Іудаїзм як релігія. Каббала. Основні цінності та символи іудейської культури. Християнська апологетика II ст. н. е. Аріанська єресь та її вплив на розкол церкви. Римський папа і Константинопольський патріарх. Чернечі ордени і хрестові походи. Основні цінності та символи католицького християнства. Протест німецьких земель та міст проти влади Риму в XV в. Основні течії протестантизму: євангелізм, лютеранство, кальвінізм, англіканство, баптизм, мормони, п'ятидесятники, єговісти, адвентисти. Православ'я і сучасна релігійна ситуація в світі. Старообрядництво і боротьба Никона і протопопа Авакума. Російська народна віра і духовна поезія. Виникнення сектантства (батоги, молокани, скопці, духобори). Перспективи християнства й ісламу у світі

Навчальна практика «Вступ до фаху»

Лектор: Гоц Людмила Сергіївна – доцент, кандидат культурології.

Кількість годин: загальна – 90 (кредитів ЄКТС – 3), аудиторні – 36.

Мета: забезпечити формування професійних знань, умінь і навичок студентів-культурологів на основі засвоєння ними основ культурологічної проблематики.

Розглядаються: актуальність спеціальності і потреба в фахівцях з культурології. Історія виникнення спеціальності та її розвиток. Вимоги до

професійних знань, умінь і навичок спеціалістів, об'єкти і види професійної діяльності.

Культура європейського Середньовіччя

Лектор: Сіверс Валерій Анатолійович – професор, доктор філософських наук.

Кількість годин: загальна – 180 (кредитів ЄКТС – 6), аудиторні – 72.

Мета: ознайомити студентів із Європейською культурою середньовічного суспільства. Сформувати уявлення про історичну своєрідність Середньовічної культури та ознайомити з основними етапами її розвитку.

Розглядаються: Європейська культура: раннє Середньовіччя та пізніше Середньовіччя. Мистецтво європейського Середньовіччя. Посуд, прикраси, розвиток науки і технологій, напрямки в Середньовічному мистецтві, романський стиль, готика, ренесанс, українське бароко, мистецтво, мініатюра, іконографія, скульптура, малярство, одяг, арабомусульманський культурний регіон, Америка. Культура доколумбової Америки. Соціокультурні характеристики людини західноєвропейського Середньовіччя. Основні субкультури середньовічного суспільства.

Дисципліни, що викладаються на II курсі, освітнього ступеня «Бакалавр»:

Фундаментальні проблеми культурології

Лектор: Більченко Євгенія Віталіївна – професор, доктор культурології.

Кількість годин: загальні – 390 (кредитів ЄКТС – 13), аудиторні - 176.

Мета: надання знань про загальні закономірності розвитку культури і культурні процеси, що відбуваються в соціокультурному житті, про генезис культури, типологію культури, методологію вивчення культури, співвідношення культури з іншими явищами суспільства.

Розглядаються: Фундаментальна культурологія містить в собі такі основні напрями, як соціальна культурологія, психологія культури, культурна семантика, історія культурології. Соціальна культурологія. Вивчення закономірностей, що визначають культурні явища і процеси як особливі категорії людського існування. Понятійний апарат культурології, методологія і методика дослідження феноменів культури, загальні пояснювальні концепції структури культури, її типології і динаміки, взаємозв'язку культури і природи, культури і цивілізації, функції культури. Культурні системи - конкретно-історичні культури будь-якого народу, стану, конфесії чи іншої соціальної групи. Характеристики культурних систем: універсальність, цілісність, структурна організованість, здатність до саморозвитку і самовідтворення. Соціокультурологія, як наука, що вивчає культуру класів, станів, соціальних груп, політичних та конфесійних структур і т.д. Етнокультурологія, що досліджує культурні системи, що складаються за етнічною ознакою. Історична культурологія, як наука, що вивчає різні історичні варіанти соціокультурних систем (індо-буддійський тип культури, ісламську культуру і т.п.). Основи психології культури: взаємини людини і культури, процеси становлення духовного світу особистості, формування та реалізації здібностей і талантів індивіда, а також проблеми особистості як суб'єкта та об'єкта культури, процеси, в ході яких вона стає особистістю, опановує навичками життя в конкретній культурі. Механізм соціалізації - оволодіння людиною загальних знань і навичок життя в суспільстві, освоєння різних видів соціальної практики. Механізм інкультурації - оволодіння людиною «абеткою» своєї культури, засвоєння її норм і цінностей. Стереотипи поведінки, що робить людину культурно компетентним у суспільстві, в якому вона живе. Механізми соціокультурної самоідентифікації особистості - самовизначення людини, усвідомлення ним своєї приналежності до певної політичної, етнічної, соціальної та іншим групам. Ментальність. Культурна семантика. Семантичні системи: системи міжособистісного інформаційного обміну, системи масової інформації,

системи соціальної ідентифікації, системи зберігання та передачі інформації у вигляді матеріальних пам'яток, текстів та інших форм.

Міфологія

Лектор: Гоц Людмила Сергіївна - доцент, кандидат культурології.

Кількість годин: загальна – 90 (кредитів ЄКТС – 3), аудиторні – 32.

Мета: ознайомити студентів з міфологією як вченням про міфи, історією вивчення міфології: школами і напрямками. Формування розуміння місця міфу в культурному полі.

Розглядаються: значення міфології та міфу в культурі. Історія та розвиток теорії міфу. Міф та його теоретичні інтерпретації. Основні категорії міфологічного світогляду. Міфології Давньої Месопотамії. Міфологія і релігія Давнього Єгипту. Міфологічні системи Стародавньої Індії. Дуалізм міфології зороастризму: ідейні джерела та смислові паралелі. Скандинавська міфологія. Своєрідність міфології Давнього Китаю. Античність: специфіка грецької та римської міфологічних систем. Проблеми характеристики слов'янської міфології.

Історія культури Відродження

Лектор: Сіверс Валерій Анатолійович – професор, доктор філософських наук.

Кількість годин: загальна – 90 (кредитів ЄКТС – 3), аудиторні – 48.

Мета: розглянути епоху Відродження як час переходу від Середньовіччя до епохи Нового часу. Ознайомити з творчим середовищем, в якому формувалася культура європейського Відродження, найбільш важливими течіями гуманістичної, філософської, релігійної та суспільно-політичної думки того часу.

Розглядаються: Передумови епохи Відродження. Характерні риси ренесансної культури: антропоцентризм, гуманізм як ідеологія Відродження. Суперечливість Ренесансної культури. Мистецтво Відродження.

Історія культури Нового та Новітніх часів Європи

Лектор: Сіверс Валерій Анатолійович – професор, доктор філософських наук.

Кількість годин: загальна – 270 (кредитів ЄКТС – 8), аудиторні – 112.

Мета: простежити основні віхи розвитку західноєвропейської культури періоду XVII – XIX століття. Надбання знань студентами про сучасні тенденції в галузях художньої культури, літератури, музичного мистецтва, філософських та культурологічних поглядів. надбання знань студентами щодо особливостей та провідних тенденцій розвитку сучасної світової культури.

Розглядаються: соціально-економічні та наукові передумови формування культури Нового часу. Історичні умови та особливості розвитку культури в XVII—XVIII ст. Ціннісно-світоглядні орієнтири людини Нового часу. Революція в природознавстві. Раціоналізм. Новий погляд на суспільство. Епоха Просвітництва. Протестантська етика - шлях до економічної і культурної європейської гегемонії у світі. Характеристика художніх стилів XVII—XVIII ст. Основні мистецькі напрями Нового часу. Архітектура. Музика. Образотворче мистецтво. Театр.

Розуміння сучасної культури. Науково-технічна культура. Масова культура. Америка і Європа. Висока, або, традиційна культура, як протиставлення маскульту. Концепції та реалії. Сучасна культура та інституціональні зміни. Радянська соціалістична культурна парадигма. Специфіка культури індустріального та постіндустріального суспільства. Масова та елітарна культура. Вплив глобалізаційних процесів на культуру сучасного світу. Альтернативи майбутнього: культурна самобутність чи уніфікація. Проблема носіїв. Космізація та екологізація. Поєднання традиціоналізму та новаційності як перспектива гармонійного розвитку культури. Культура і етика. Діалог культур. Шляхи подолання кризових явищ у культурі.

Культура повсякдення

Кількість годин: загальна – 90 (з кретини ЄКТС), аудиторні – 32

Лектор: Овчарук Ольга Володимирівна – професор, кандидат педагогічних наук

Мета: застосування історії повсякдення полягає у тому, що вона відкриває значно більші перспективи, ніж традиційна історія, стає продуктивнішою, видається багатообіцяючою.

Розглядаються: дослідження умов життя, праці та відпочинку (побуту, умов проживання, раціону харчування, способів лікування, соціальної адаптації), а також факторів, що впливають на формування свідомості та норм поведінки, соціально-політичні уподобання тощо переважної більшості населення («пересічних людей») тієї чи іншої країни в той чи інший історичний період.

Лекторський практикум з культурології

Лектор: Гоц Людмила Сергіївна, кандидат культурології, доцент.

Кількість годин: загальні – 180 (кредитів ЄКТС – 6), аудиторні – 64 год.

Мета: Здатність розуміти і застосовувати новітні освітні теорії та методології в якості основи для викладацьких практик. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, а також використання результатів досліджень зі споріднених спеціальностей в галузі культури і мистецтва та гуманітарних наук. Здатність працювати в мультикультурній команді та з міждисциплінарними проектами.

Розглядаються: методи, прийоми, засоби формування і викладання лекційного матеріалу. Опорний конспект лекції, хронологія та структура лекції, особливості лекційного матеріалу, темп та виразність мовлення, складання списку рекомендованої літератури. Формування домашнього завдання. Засоби та критерії оцінювання роботи студентів.

Загально дидактичні вимоги до проведеної лекції: відповідність змісту лекції робочій навчальній програмі; відображення найновіших досягнень наукової думки; висвітлення перспектив подальшого розвитку наукових пошуків. Вимоги загально дидактичних принципів навчання, що мають реалізовуватися у лекції: науковість, систематичність і послідовність, наочність, зв'язок змісту навчального матеріалу з професійною діяльністю, доступність, емоційність. Забезпечення логічно доцільної структури лекції відповідно до змісту навчального матеріалу. Засоби активізації мисленнєвої діяльності студентів задля їх інтелектуального розвитку.

Методи, прийоми передачі та обміну словесною інформацією, якими доцільно застосовувати на лекції. Розповідь, про дану дисципліну, вивчення кола питань тощо. Мозкова атака (брейнстормінг). Дискусія, як показник зацікавленості. Метод групового обговорення культурологічних питань певної лекції, як засіб усвідомлення і формування кожним учасником свого власного погляду, розвитку ініціативи, а також розвитку комунікативних якостей і уміння користуватися своїм інтелектом. Навчання студентів аналізу реальних ситуацій, виробленню звички відокремлювати важливе від другорядного, формулювати проблематику. Вироблення навичок уміння слухати і взаємодіяти з іншими учасниками. Демонстрація характерної для більшості проблем багатозначності можливих рішень. Діалог як заставка успішної лекції (студенти опановують знання і ведуть розмову на рівних). Кейс-метод (розповідь про подію, що сталась у житті студента, асоціація цієї події з культурним явищем). Інші методи. Проходження лекційної практики в НАККиМ та на зовнішніх базах практики.

Українська народна художня культура

Лектор: Овчарук Ольга Володимирівна – професор, кандидат педагогічних наук

Кількість годин: загальні - 240 годин (кредитів ЄКТС) - 8, аудиторних – 96 годин

Мета: Здатність розуміти матеріальну та духовну цінність народної художньої культури України. Здатність розглядати народну етнічну культуру та художню культуру України як динамічний процес, зумовлений природними й соціально-історичними умовами життя. Здатність аналізувати народну художню культуру України в різних хронологічних межах та географічних ареалах у відповідному історико-художньому, економічному, соціокультурному, інституціональному та гендерному контекстах.

Розглядаються: українське народне житло, народна архітектура України, основні види народного українського мистецтва: скульптура (вироби з глини, каменю, тіста); кераміка (гончарство, кахлярство, іграшки); дереворізьблення (пласка, барельєфна, повна); ткацтво, килимарство, вишивка; виробництво предметів з кості, рогу, металу, скла, соломи, паперу тощо; декоративна пластика (писанкарство, стінний розпис, народний станковий живопис, народна гравюра, різьба по дереву; народне будівництво та ін.). Образотворча діяльність людини як загальносвітове полікультурне явище. Геометричний і природний орнамент. Орнамент графічний, живописний, скульптурний, орнамент як елемент графіки, малярства, різьби, архітектури, предметів ужиткового мистецтва. Орнаментальна символіка. Народне пластичне мистецтво. Статус традиції як особливої реалії культури. Українське народне декоративно-прикладне мистецтво: художня обробка дерева, розпис, вишивання, ткацтво, різьблення, вироби з глини, шкіри, соломи, лози і т. д. Кераміка. Народні іграшки. Форми керамічних виробів та їх оздоблення в різних областях України. Декоративний розпис. Традиційні види народного розпису. Яворівський розпис. Петриківський розпис. Вироби з лози. Різьблення по дереву. Вишивання. Рушники. Вишиванки. Українське народне вбрання. Роль етнічної музики усної традиції в сучасній культурі – в Україні, в Європі, в світі. Історія етносу і традиційна культура. Існування в культурному комплексі сучасних етносів двох чи трьох паралельних культур (напр., в східних слов'ян – традиційна селянська музична культура, церковна музика та міське, переважно письмове музичне мистецтво, орієнтоване на

західноєвропейську традицію). Наукові гіпотези про походження музики та її розвиток у зв'язку з еволюцією музичного мислення людей. Наукова, історична та естетична цінність традиційної етнічної музики. Шлях до зацікавленості й естетичної насолоди традиційною етнічною музикою лише через пізнання логіки її внутрішньої системи та трансформаційних закономірностей. Змістово-образна незалежність слова та наспіву в давніх народних піснях. Важливою є структурна відповідність словесного тексту та ритмічної організації пісенної мелодії. Жанрова система української народної музики. Філологічна – сюжетно-тематична систематизація фольклорних творів. Жанрово-функціональна систематизація. Календарно-обрядовий та родинно-обрядовий музичні цикли. Музика календарних та родинних ритуалів як важливий засіб комунікації між «цим» та «тим» світом. Музичні особливості та позамузичні чинники їх формування (виконання в процесі праці, в моменти потужних емоційних сплесків, звернення-закликання тощо). Архаїзм музичної мови – більший, в порівнянні з відповідними словесними текстами. Весняно-літній та весільний цикли обрядової музики. Традиційні весняно-літні (вегетаційного періоду) та весільні наспіви як засіб інтонаційного впливу живих людей на «потойбічні» сили – язичницьких богів, «персонажі» та явища природи, предків-покійників. Провідна роль закличної інтонації та її втілення мелоритмічними та інтонаційно-виконавськими засобами. Музика зимових ритуалів і традиційного поховального обряду. Найдавніші зимові обрядові пісні як звукоритуальне втілення образу покійних предків. Колискові пісні та голосіння як оберіг та спосіб комунікації з «тим» світом. Українська народна епіка. Речитативно-декламаційна мелодика дум, наближеність до пісенної мелодики в баладах. Лірична пісня як жанр середньо-традиційного шару української пісенності. Регіональне та функціональне розмаїття ліричної стилістики. Українська музика містечкового та церковного середовищ і їх взаємодія з фольклором селянської традиції. Етнос, регіон, середовище – стиль.

Історія культури України

Лектор: Гоц Людмила Сергіївна – доцент, кандидат культурології.

Кількість годин: загальні – 90 (кредитів ЄКТС – 3), аудиторні – 48.

Мета: формування системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Усвідомлення шляхів трансформації української культури в соціокультурному просторі. Набуття уяви про особливості культурних епох в Україні, представити типологію художніх напрямів і течій в українському мистецтві, ознайомити студентів з основними особливостями світогляду українців.

Розглядається: витоки української культури. Становлення і розвиток державності . Розвиток міст. Прийняття християнства. Церква та її роль у культурному житті Київської Русі. Монастирі. Виникнення слов'янської писемності. Освіта. Кирило та Мефодій. Школи. Бібліотеки. Книжна справа. Найдавніші літописи. Культова та палацова архітектура. Софійський собор, Десятинна церква. Фрески та мозаїка. Розвиток науки, видання букварів, граматик. Братства та братські школи. Образотворче мистецтво, архітектура, музика. Особливості пісенно-поетичної творчості козацької доби. Народні думи, історичні пісні. Кобзарство. Розвиток театру і драматургії. Реформування церкви та освіти, поширення гуманістичних ідей Ренесансу. Українське бароко, його національна специфіка. Криза просвітительського гуманізму та новітня ідеологія української державності. Українське мистецтво — формотворчий чинник української нації. Основні етапи розвитку української культури у ХХ ст.

5. Компетентності випускника за спеціальністю 034 – «Культурологія»

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій

та методів культурології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
8. Здатність спілкуватися з нефхівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей).
9. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
10. Здатність працювати в міжнародному контексті.
11. Здатність розробляти та управляти проектами.
12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
13. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

1. Здатність інтегрувати знання про культуру, що отримані в різних галузях гуманітарного знання.
2. Здатність розуміти матеріальну та духовну цінність художнього об'єкту в різних хронологічних межах та географічних ареалах у відповідному історико-художньому, економічному, соціокультурному, інституціональному та гендерному контекстах.
3. Здатність до навчання, пошуку та аналізу інформації з різних джерел, а також використання результатів досліджень культури іншими гуманітарними науками.

4. Здатність до розуміння концепцій, теорій і вчень, які становлять основу теоретичного й практичного дискурсу культурології в поєднанні зі здатністю до їх критичного осмислення.
5. Здатність використовувати термінологічний апарат культурології для проведення наукових досліджень, що відповідають першому (бакалаврському) рівню.
6. Здатність використовувати загальні та спеціальні, фахові методи та інструменти дослідження, що необхідні для вирішення актуальних проблем культурології.
7. Здатність розуміти роль культури для ціннісної орієнтації суспільстві.
8. Здатність спілкуватися рідною та іноземною мовами (як усно, так і письмово) з використанням відповідної термінології у галузі гуманітарних наук, зокрема культурології.
9. Здатність працювати в мультикультурній команді та міждисциплінарними проектами. 3
10. Здатність усвідомлювати багатовекторний процес європейського співробітництва, цінувати та поважати різноманітні погляди, сформовані на базі європейських і неєвропейських традицій.
11. Здатність критично розуміти історичне, соціокультурне значення релігійних традицій, вірувань та переконань різних народів світу; усвідомлювати їх специфіку та принципи функціонування й регулювання релігійних інститутів.
12. Цінування та повага до різних релігійних традицій та вірувань, здатність до участі у міжконфесійному діалозі.
12. Здатність розробляти та управляти інноваційними культурно-мистецькими проектами.
14. Здатність розуміти й застосовувати новітні освітні теорії та методології як основи для викладацьких практик.